

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคลังวัคซีนสำหรับตอบโต้ภาวะฉุกเฉินของกรมควบคุมโรครวมทั้งตอบสนองนโยบายความมั่นคงด้านวัคซีนที่กำหนดในแผนยกระดับความมั่นคงและความเป็นเลิศด้านการควบคุมโรคของประเทศ พ.ศ.2560-2564 การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้รับผิดชอบงานบริหารจัดการคลังวัคซีนจำนวน 8 ราย จากสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ได้รับเลือกเป็นคลังวัคซีนระดับภาคคือ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2, 5, 7 และ 12 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบประเมินคลังวัคซีน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบทดสอบการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการทั่วไป คลังวัคซีนของสำนักงานป้องกันควบคุมโรค 4 แห่ง มีการกำหนดผู้รับผิดชอบงานชัดเจน ด้านความรู้มาตรฐานการบริหารจัดการคลังวัคซีน และระบบลูกโซ่ความเย็นพบว่า ผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นภายหลังการอบรม ด้านการจัดทำแผน นิเทศหน่วยบริการเครือข่าย พบว่า สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 มีการจัดทำแผนพร้อมกำหนดเป้าหมายชัดเจน ด้านการบริหารจัดการวัคซีนและระบบลูกโซ่ความเย็นพบว่า คลังวัคซีนทั้ง 4 แห่ง ใช้ห้องเย็นเก็บวัคซีนที่อุณหภูมิ +2 ถึง +8 องศาเซลเซียส แต่ห้องเย็นของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 ขาดจึงต้องใช้ตู้เย็นเก็บวัคซีน และสำนักงานป้องกันควบคุมโรคทุกแห่ง ใช้ตู้แช่แข็งแทนห้องแช่แข็งเก็บวัคซีนที่อุณหภูมิ -15 ถึง -25 องศาเซลเซียส อุปกรณ์ที่ใช้บริหารจัดการลูกโซ่ความเย็นและรถขนส่งวัคซีนไปหน่วยงานเป้าหมายมีเพียงพอใช้งานได้ ยกเว้น Data logger สำหรับบันทึกอุณหภูมิระหว่างขนส่งมีจำนวนไม่เพียงพอ และเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองใช้งานได้ 2 แห่ง คือสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 และ 7 ส่วนอีก 2 แห่ง ใช้งานไม่ได้ เนื่องจากไม่มีงบประมาณบำรุงรักษาประจำปี ด้านแผนการดูแลและเก็บรักษาวัคซีนพบว่า สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 มีแผนบำรุงรักษาค้างวัคซีน แผนบำรุงรักษาอุปกรณ์ และแผนบำรุงเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองพร้อมหลักฐานชัดเจน คลังวัคซีนทั้ง 4 แห่ง นำระบบ First Expired First Out มาใช้ควบคุมการเบิกจ่ายวัคซีน ด้านการจัดทำแผนตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านวัคซีนพบว่า สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 และ 12 มีแผนตอบโต้ภาวะฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็น การจัดทำแผนประกอบกิจการ และการซ้อมแผนฉุกเฉินพบว่า สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 มีการดำเนินการครบถ้วน ด้านการบริหารจัดการระบบข้อมูลวัคซีนพบว่า สำนักงานป้องกันควบคุมโรคทั้ง 4 แห่ง ไม่มีการบริหารจัดการข้อมูลวัคซีนแบบ Real time สรุปผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการคลังวัคซีน งบประมาณดำเนินงาน นโยบายที่ชัดเจนและการสนับสนุนการดำเนินงานจากผู้บริหารองค์กร เป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาคลังวัคซีนสำหรับตอบโต้ภาวะฉุกเฉินของกรมควบคุมโรค

Abstract

This descriptive research aimed to study factors that related to development of vaccine inventory management for emergency response, Department of Disease Control. This research also aimed to support vaccine security policy which specified in the Plan to improve the security and excellence in disease control Thailand year 2017-2021 of Thailand. This study was Qualitative research. The 8 subjects from The Office of Disease Prevention and Control 2, 5, 7 and 12 were selected as the representative of this study. Data were collected by using Vaccine Management Evaluation form, In-depth interview, Observation and Learning test. The results revealed that in terms of vaccine general management, all 4 of the Office of Disease Prevention and Control clearly defined responsible staffs by using Job Description document. Regarding knowledge of vaccine cold chain management, it was found that all staffs' knowledge increased after training. In terms of network service supervision plan, it revealed that the Office of Disease Prevention and Control 7 had a perfect plan with clear network target groups. In terms of vaccine cold chain management, cold room and freezing room of all 4 of The Office of Disease Prevention and Control were separated from each other and maintained in the temperatures range +2 to +8 and -15 to -25 degrees Celsius according to WHO standards. Regarding vaccine cold chain equipment and vehicle, all 4 of The Office of Disease Prevention and Control had enough cold chain equipment and vehicle for vaccine storage and distribution to the rural area except for data-logger and generator. Regarding maintenance plan, The Office of Disease Prevention and Control 7 had infrastructure, equipment and generator maintenance plan with obviously evidence. All 4 of The Office of Disease Prevention and Control used First Expired First Out system to control vaccine stock management. Regarding vaccine emergency response plan, the vaccine cold chain breakdown plans were shown in The Office of Disease Prevention and Control 7 and 12. Moreover, The Office of Disease Prevention and Control 7 had already done Business Continuity Plan and table top exercise plan. Regarding vaccine information management systems, it was found that all 4 of The Office of Disease Prevention and Control had no real time vaccine management system. The conclusion of this study revealed that readiness of responsible staffs, annual budget, clear policy, supporting the operation of executive were the important factors that related to development of vaccine inventory management for emergency response, Department of Disease Control.